

Moniresistentin mikrobin kantajan hoito

Rita Niemi

Hygieniahoitaja Tays

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Miksi on tärkeää puhua moniresistenteistä mikrobeista?

- Potilas:

- kantajuus ei sinällään ole ongelma potilaalle, mutta infektio on.
- kuolleisuus suurempi kuin tavallisessa mikrobien aiheuttamassa infektiossa
- Henkisiä kärsimyksiä ja lisäkustannuksia

- Hoitava taho:

- tehoavia antibiootteja vähemmän tai ei lainkaan, lääkkeet kalliita
- varotoimihuoneita rajallinen määrä, henkilökunnan työmäärä isompi, suojainten käyttö kasvaa, jätteitä enemmän... kallista
- hoitoajat pitkiä, jatkohoitopaikkojen saatavuus?

Miten saadaan tietä potilaan moniresistentistä mikrobista?

Kantajuusmerkintä voi olla sairauskertomuksen riskitiedoissa valmiina, ennen hoitoon saapumista

Tieto voi tulla kesken hoitojakson

Tieto voi tulla potilaan siirtymisen jälkeen

Moniresistentit mikrobit ja niiden lyhenteet

MRSA =
Metisilliinille
Resistentti
Staphylococcus
aureus

ESBL = Extended -
spectrum beta-
lactamases

VRE =
Vankomysiinille
resistentti
enterokokki

CPE =
Karpapenemaasia
tuottava
enterobakteeri

C.auris =
Candidozyma auris
(entinen Candida
auris)

MRSA = Metisilliini resistetti Stafylococcus aureus

- Tarttuu kosketustartuntana
- Aiheuttaa mm. ihoinfektioita sekä vakavia yleisinfektioita, sepsis
- Suurin osa todetuista uusista MRSA-tartunnoista löytyy nenästä ja nielusta otettavista seulontanäytteistä oireettomilta bakteerin kantajilta.
- MRSA voi löytyä tavallisesta bakteeriviljelynäytteestä, joka on otettu haavalta, virtsasta tai muusta eritteestä.

Pu-BaktVi2 Tehty

Staphylococcus aureus /Runsaasti

Oksasilliini	R
Kefaleksiini	R
Penisilliini	R
Erytromysiini	R
Klindamysiini	R
Sulfatrimetopriimi	S
Fusidiinihappo	S
Kefuroksiimi	R
Tetrasykliini	S
Levofloksasiini	R
Rifampisiini	S
Tobramysiini	S
Vankomysiini (MIC)	S

Löydös todennäköisesti merkitsevä
Sairaalahygienisesti merkitsevä löydös, katso potilaan
eristämistä koskevat ohjeet infektioidentorjuntaohjeista.
Metisilliiniresistentti kanta (MRSA)

ESBL = extended spectrum beta-lactamase

- Sauvabakteeri, joka tuottaa entsyymejä, jotka kykenevät hajottamaan lähes kaikkia beetalaktaamiantibiootteja
- Suolistobakteereita, tavallisimmin aiheuttavat virtsatieinfektion
- **ESBL E.coli** : ei korotettuja varotoimia eli hoidetaan tavanomaisin varotoimin, mutta tulee huomioida infektion hoidon antibioottivalinnassa.
- **ESBL Klebsiella pneumoniae**: riskitietomerkintä ja kosketusvarotoimet.

U -BaktJVI

Tehty

Klebsiella pneumoniae /10E3 bakt/ml

Trimetopriimi	R
Siprofloksasiini	I
Kefuroksiimi	R
Mesillinaami	S
Kefaleksiini	R
Sulfatrimetopriimi	R
Tobramysiini	R
Levofloksasiini	I
Meropeneemi	S
Amoksisilliini+klavulaanihappo	S
Keftriaksoni	R
Keftatsidiimi	R
Piperasilliini+tatsobaktaami	S

Kyseessä on laajakirjoista beetalaktamaasia tuottava ns. ESBL-kanta.

Sairaalahygienisesti merkitsevä löydös, katso potilaan eristämistä koskevat ohjeet infektioidentorjuntaohjeista. Lopullinen vastaus / tutkimusta ei jatketa.

CPE = Carbapenemase Producing Enterobacteriae

- Suoliston bakteereita, jotka tuottavat karbapenemaasi-entsyymejä. Kykenevät hajottamaan useita antibiootteja.

Esim.

- Klebsiella pneumoniae,
  - Pseudomonas aeruginosa,
  - Escherichia coli
  - Acinetobacter baumannii
-
- Tarttuu kosketustartuntana

-MDRsVi

Tehty

Klebsiella pneumoniae /Kohtalaisesti

Sulfatrimetopriimi	R
Tobramysiini	R
Levofloksasiini	R
Meropeneemi	R
Amoksisilliini+klavulaanihappo	R
Kefuroksiimi	R
Keftriaksoni	R
Keftatsidiimi	R
Piperasilliini+tatsobaktaami	R
Keftolotsaani-tatsobaktaami (MIC)	R
Meropeneemi+vaborbaktaami (MIC)	S
Keftatsidiimi+avibaktaami (MIC)	S
Atstreonaami	R
Tigesykliini (MIC)	2

Sairaalahygienisesti merkitsevä löydös, katso potilaan eristämistä koskevat ohjeet sairaalahygieniaohjeistosta.

Kyseessä on karbapenemaasia tuottava ns. CPE-kanta.

Karbapenemaasi kuuluu luokkaan OXA-48.

VRE = Vankomysiinille Resistentti Enterokokki.

- VRE tarttuu kosketustartuntana tai eritteiden välityksellä. Se säilyy tarttumiskykyisenä pitkään hoituhuoneen pinnoilla, jos sitä joutuu niihin eritteiden tai käsien välityksellä.
- Enterokokit kuuluvat ihmisen suoliston normaaliin bakteerikasvustoon.
- Tavallisin enterokokin aiheuttama infektio on virtsatietulehdus.

-VREVi	Tehty	
	Enterococcus faecium /	
	Ampisilliini	R
	Vankomysiini	R
	Gentamysiini	S
	Imipeneemi	R
	Levofloksasiini	R
	Linetsolidi	S
	Piperasilliini+tatsobaktaami	R
	Teikoplaniini	S
	Tigesykliini	S

VRE-kanta.

Sairaalahygienisesti merkittävä löydös, katso potilaan eristämistä koskevat ohjeet sairaalahygieniaohjeistosta.

C.auris = Candidozyma auris

- Hiivasieni, joka tarttuu kosketustartuntana ja leviää herkästi.
- Voi aiheuttaa vakavia yleisinfektioita erityisesti sairaalahoidossa oleville potilaille, joilla on vakavia perussairauksia.
- Laajoja hoitolaitoksiin liittyviä C. auris -epidemioita on kuvattu eri puolilla maailmaa.
- Potilaiden kolonisoituminen voi olla pitkäkestoista ja C. auris voi säilyä sairaalaympäristössä kauan.
- Leviämisen ehkäisy on erittäin tärkeää.

Mitä sitten tehdään?

- Katso Intrasta Infektioiden torjunta ja hoito -ohjeet

Ohjeet taudinaiheuttajan tai potilasryhmän mukaan aakkosjärjestyksessä

[Acutan hengitystieinfektioiden näytteenotto-ohje](#) ↗

[Adenovirusinfektiot](#) ↗

[A-streptokokki-epidemia päiväkodissa tai koulussa](#) ↗

[Candida auris eli Candidozyma auris](#) ↗

[Clostridioides difficile](#) ↗

[COVID-19](#) ↗

[CPE](#) ↗

[Creutzfeldt-Jakobin tauti](#) ↗

[Ebolavirusinfektio](#) ↗

[EHEC \(THL\)](#) ↗

[Enterovirustaudit ja enterorokko](#) ↗

[ESBL](#) ↗

[Hengitystieinfektio](#) ↗

- Toimi ohjeiden mukaisesti
- Soita tarvittaessa Infektioyksikköön hygieniahoitajalle

Kaikkia potilaita hoidetaan tavanomaisen varotoimin.

Tavanomaiset varotoimet ovat infektio- ja torjunnan perusta.

- Tavanomaisten varotoimien noudattaminen suojaa potilaita ja työntekijöitä infektioilta ja mikrobirtunnoilta.

Lisäksi moniresistentin mikrobin kantajaa hoidetaan **korotetuin varotoimin**

- Käsihygienia
- Suojainten käyttö
- Pisto- ja viiltotapaturmien ehkäisy
- Eritetahradesinfektio
- Yskimishygienia
- Aseptiset työtavat

Korotetut varotoimet

Kosketus-, pisara- ja ilmavarotoimien tarkoitus on tehostaa tavanomaisia varotoimia.

Suojavarotoimilla suojellaan potilasta, jonka vastustuskyky on merkittävästi heikentynyt.

Kosketusvarotoimet

- Suojainten käyttö
  - Käytä suojakäsineitä koskiessasi käsin potilasta ja hänen lähiympäristöään
  - Käytä suojatakkia tai hihallista suojaesiliinaa, kun olet fyysisessä kontaktissa potilaaseen tai hänen lähiympäristöönsä
  - Käytä kirurgista suu-nenäsuojusta, kun on vaara eriteroiskeista kasvoille tai potilas sairastaa äkillisesti alkanutta ripuli-oksennustautia
  - Käytä silmäsuojusta tai visiiriä, kun on vaara eriteroiskeista kasvoille

Kosketusvarotoimet ja tiedon kulku, vuodeosastolla

Potilas:

- kerro kosketusvarotoimista ja niiden tarkoituksesta. Ohjaa käsihygienian toteuttamiseen

Vuodeosastolla:

- kosketusvarotoimi tarra
- Tays: Uranuksen huoneentauluun varotoimimerkintä
- Tiedota muista hoitoon osallistuvia (labrapyyntöt) ja jatkohoitopaikkaa
- Kirjaa sairaalahuollon infolistaan

hyvinvointialue

3.11.2025 Infektioiden torjuntayksikkö

Sairaalahuoltaja palautta lomake omalle eshenkilölle kuukauden lopussa (säilytetään 6kk).

Hoitohenkilökunta täyttää		Sairaala-/laitoshuoltaja täyttää					Osasto:	Kuukausi:
Huone	pvm	Varotoimet nro	Loppu-siivous tehty pvm	Noco-spray tehty	Klooraus tehty	Muut huomiot		
							1 KOSKETUSVAROTOIMET 1.1 MRSA, VRE, MDR Akinetobakteeri Nocospray 1.2 Runsaasti erittävä haava- tai ihoinfektio, polio, paikallinen vyöruusu, vastasyntyneen tai yleistynyt herpes simplex, märkärupi, lapsen enterovirusinfektio, eritteillä tuhriva asiakas 1.3 CPE, ESBL Klebsiella, ulkomailla sairaalahoitossa ollut potilas (seulonta kesken) Nocospray ja klooraus 1.4 Candida Auris Nocospray ja klooraus 1.5 Syyhy 1.6 Clostridioides difficile Nocospray 1.7 Ripuli- ja oksennustaudit Nocospray	
							2 PISARAVAROTOIMET 2.1 Hengitystieinfektio-oireiset potilaat, influenssa, RSV, Haemophilus influenzae aiheuttama ylähengitystieinfektio tai meningiitti, kurkkumätä, hinkuyskä, vihurirokko, sikotauti, parvorokko immuunipuutteisella, adenovirus, Covid-19 ja meningokokin aiheuttama sepsis, pneumonia tai meningiitti	
							3 ILMAVAROTOIMET 3.1 Hengitysteiden tuberkuloosi tai hengitysteiden ulkopuolinen tuberkuloosi, aerosolimuo-dustus mahdollinen	
							4 ILMAVAROTOIMET JA KOSKETUSVAROTOIMET 4.1 Vesirokko, yleistynyt vyöruusu Nocospray	
							5 ILMAVAROTOIMET, KOSKETUSVAROTOIMET JA PISARAVAROTOIMET 5.1 Apinakarokko Nocospray 5.2 Tuhkarokko ja lintuinfluenssa Nocospray	
							6 SUOJAVAROTOIMET	
							7 Lutikat	
							8 Muu (esim. säteilyeristys, solunsalpaajapyykki)	

Kosketusvarotoimet avovastaanotolla

- Asiakkaan vastaanottoaikaa ei tarvitse sijoittaa päivän loppuun, hän voi tulla odotustiloihin kuten muutkin
- Ohjaa asiakasta desinfiioimaan kädet ennen vastaanottohuoneeseen tuloa
- Käytä suojakäsineitä koskiessasi asiakkaaseen ja hänen lähiympäristöönsä.
- Käytä pitkähihaista suojatakkaa tai -esiliinaa tilanteissa, joissa käsivarret tai työasu koskevat asiakkaaseen.
- Käynnin jälkeen:
  - Desinfioi käytetyt välineet.
  - Pyyhi asiakkaaseen kosketuksissa olleet vastaanottohuoneen pinnat [pesevällä desinfektioaineella.](#)

Korotetut varotoimet: MRSA

Vuodeosasto:

- kosketusvarotoimet
- yhden hengen huone, jos mahdollista
- **Leikkausosasto ja toimenpideyksikkö:** kosketusvarotoimet
- **Avovastaanotto:** kosketusvarotoimet
- **MRSA:lle altistunut:** tavanomaiset varotoimet
  - mikäli potilaalla on jatkuva altistuminen perheessä: kosketusvarotoimet, kunnes seulontanäytteet vastattu

Korotetut varotoimet: ESBL Klebsiella pneumoniae

Vuodeosasto:

- kosketusvarotoimet
  - Yhden hengen huone, jossa oma WC.
  - Mikäli potilas joudutaan sijoittamaan kahden hengen huoneeseen, hänellä pitää olla käytössä oma WC

Leikkausosasto ja toimenpideyksikkö: kosketusvarotoimet

Avovastaanotto: kosketusvarotoimet

Korotetut varotoimet: VRE

Vuodeosasto:

- kosketusvarotoimet
- yhden hengen huone ja WC, jos mahdollista

Leikkausosasto ja toimenpideyksikkö: kosketusvarotoimet

Avovastaanotto: kosketusvarotoimet

VRE:lle altistunut: tavanomaiset varotoimet

- Ulkomailla sairaalahoitoa saanut potilas turvapaikanhakija tai pakolainen hoidetaan kosketusvarotoimin, kunnes näytteet on vastattu

Korotetut varotoimet: CPE 1/2

- **Vuodeosasto:**
  - kosketusvarotoimet ja yhden hengen huone, jossa oma WC ja suihkutila.
  - CPE-bakteerit saattavat kolonisoida kosteita tiloja. Huomio potilashuoneen WC:n ja suihkutilan loppusiivouksessa
- **Leikkausosasto ja toimenpideyksikkö:** kosketusvarotoimet
- **Avovastaanotto:** kosketusvarotoimet
- CPE-bakteerit tarttuvat kosketustartuntana ja siksi käsihygienia on tärkeää
CPE:tä pyritään torjumaan kaikin mahdollisin tavoin

Korotetut varotoimet: CPE 2/2

- Tavallisimmat CPE:n aiheuttamat infektiot ovat virtsatieinfektiota ja gastrokirurgisia infektiota. Tällöin hoidossa joudutaan käyttämään monen antibiootin yhdistelmää, koska tehokkaita lääkkeitä on niukasti tai ei lainkaan tarjolla
- CPE-bakteerin voi etenkin saada ulkomailla sairaalahoidossa.
- CPE-kantojen häätöön ei ole mikrobilääkettä.
- Ihmisen ikä ja terveydentila vaikuttavat CPE-kantajuuden kestoon.
- CPE voi hävitä elimistöstä itsekseen ja spontaania puhdistumista voidaan seurata suunnitelmallisesti seulontanäytteillä.
- Infektioyksikkö päättää tapauskohtaisesti, milloin CPE-kantajuus voidaan katsoa päättyneeksi.

Korotetut varotoimet: C. auris eli Candidozyma auris

- **Vuodeosastolla:** (kantaja tai altistunut) kosketusvarotoimet ja yhden hengen huone, jossa oma WC
- **Leikkausosasto ja toimenpideyksikkö:** kosketusvarotoimet
- **Avovastaanotto:** kosketusvarotoimet

Kädet pestään vedellä ja saippualla sekä desinfioidaan ennen aseptisiä toimenpiteitä ja huoneesta poistuessa

Ulkomainen sairaalahoito

- Ulkomainen sairaalahoito on erityinen riskitekijä resistentin mikrobin löytymiselle.
- Selvitä sairaalaan yön yli jäävän potilaan mahdollinen sairaalahoito ulkomailla viimeisen vuoden ajalta heti hänen tultuaan hoitoon.
- Selvitä, onko potilas turvapaikanhakija tai pakolainen ja kuinka kauan hän on asunut Suomessa.
- Seulontanäytteet otetaan yön yli sairaalaan jäävältä potilaalta, joka on:
  - ollut viimeisen vuoden aikana ulkomailla sairaalahoidossa yön yli
  - turvapaikanhakija tai pakolainen, joka on asunut Suomessa alle vuoden
- Potilas, joka on ollut edeltävän kahden viikon aikana vähintään yön yli sairaalahoidossa ulkomailla otetaan C. auris näytteet

Kotiläksyt

- Infektioidentorjunnan yhdyshenkilön tehtävänä on toimia mm. tiedonvälittäjänä omassa yksikössä
- Mieti ja arvioi oman yksikön toimintatapoja moniresistentin mikrobin kantajan hoidossa – pitääkö tehdä joitain muutoksia? Tietääkö kaikki miten toimia ja mistä löytyy ohjeet?
- Kerro työyhteisöllesi uusista asioista tai kertaa vanhaa tuttua asiaa
- Ohjaa, opasta ja perehdytä 😊

Yhteystiedot

Rita Niemi

Hygieniahoitaja

puh 050 344 1705

rita.niemi@pirha.fi

Pirkanmaan
hyvinvointialue

